

ВИРОЩУВАННЯ ПРОСО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Аверчев Олександр Володимирович

ORCID ID: 0000-0002-8333-2419

доктор сільськогосподарських наук, професор, науковий керівник
Херсонський державний аграрно-економічний університет

Нікітенко Марія Петрівна

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
першого року денної форми навчання
м. Херсон, Україна

Просо - високопродуктивна економічно вигідна культура. У господарствах, що одержують високі врожаї проса і, де воно вирощується щорічно на великих площах, велика частина грошових доходів, що дають зернові, надходить від продажу проса.

Але в останнє десятиріччя просу не заслуговано мало приділяли увагу. Проте останнім часом наукові установ та виробничники почали цікавитись цією культурою. Це пов'язано з глобальними змінами клімату. Оскільки просо має багато позитивних ознак. Просо характеризується високою продуктивністю. В роки з різко вираженою посухою забезпечує вищі врожаї, ніж інші зернові культури

За хімічним складом пшоно не поступається іншим крупам, а білка в ньому більше, ніж у рисовій, ячній, перловій і гречаній крупах (табл. 1).

У середньому у пшоні міститься 81% крохмалю, 12-13% білка, 3,5-4% жиру, 0,15% цукру, 1,04% клітковини. У ньому є мінеральні солі натрію, калію, кальцію, фосфору й ряд елементів органічних речовин.

Пшоно містить значну кількість важливих вітамінів: тіаміну (У₁), рибофлавіну (У₂), ніазину (У₅), шридоксину (У₆), токоферолу (Е), фолацину тощо. За вмістом вітамінів влі В₂ зерно проса майже вдвічі перевершує зерно інших злаків. У складі проса виявлено 19 амінокислот і в тому числі всі незамінні.

Врожай зерна проса в степовій зоні України в середньому за останні 4 років (2015 – 2020) становив 16,7 ц/га. Проте середній врожай недостатньо характеризує потенціальні можливості цієї культури. Рівень врожайності визначається цілим комплексом умов, серед яких повинні бути враховані ґрунтово-кліматичні особливості окремих районів республіки і застосування сучасних передових прийомів агротехніки.

Офіційні статистичні дані що склала Державна служба статистики України (State Statistics Service of Ukraine) за посівними площами, урожайністю та виробництва зерна в Україні представлено у таблиці 2.

Таблиця 2

Стан виробництва проса в Україні

Рік	Посівна площа, тис.га	Виробництво зерна, тис.т.	Урожайність, ц/га
2015	112,8	213,2	213,2
2017	56,1	84,4	84,4
2018	54,8	80,5	80,5
2019	89,0	161,0	18,1
2020	150,3	243,7	16,8

За представленою інформацією впродовж 2017-2019 років відбулось скорочення посівних площ під вирощування проса порівняно з 2015 роком. Але вже у 2020 році посівні площі збільшились до 150,3 тис.га, внаслідок зміни клімату України на більш посушливий і доцільніше вирощування посухостійкої культури як просо.

У порівнянні 2018 та 2019 років при збільшенні посівної площі на 62% було отримано у два рази більше виробництва зерна у 2018 році – 80,5 тис.т., у 2019 році – 161,0 тис.т.. Що було обумовлено впровадженням нових технологій.

Протягом останніх 5 років найбільша урожайність проса була зафіксована у 2015 році – 213,2 ц/га, та з наступними роками знижується, у 2020 році урожайність проса становила 16,8 ц/га.

Все це свідчить про те, що на цю культуру повинні звернути більше уваги науково-дослідні установи, зокрема на необхідність вносити зміни до технологій вирощування сільськогосподарських культур, в залежності від адаптації до агрокліматичних показників.

Підвищення продуктивності рослин можна досягти не лише методами селекції, внесенням необхідних доз добрив та пестицидів, а й за рахунок включення біологічних препаратів до комплексу послідовних технологічних операцій вирощування культур. Це дає можливість зменшити використання добрив під час основного внесення та отримати продукцію вищої якості.

Список літератури:

- 1.. Сільське господарство України у 2019 р. Статистичний збірник / Відп. за вип.. О.М. Прокопенко. – К.: Державна служба статистики України, 2019. – 376 с.
2. Україна у цифрах у 2019 р. Статистичний збірник. / За ред.. О.Г. Осауленка. – К.: Державна служба статистики України, 2012. – 251 с.
3. Ушкаренко В.О., Аверчев О.В. Просо — на півдні України. - Херсон: Олді плюс, 2007. - 196 с. [2].
- 4.http://dspace.ksau.kherson.ua/bitstream/handle/123456789/680/%d0%a3%d1%88%d0%ba%d0%b0%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20%d0%92.%d0%9e._%d0%9f%d1%80%d0%be%d1%81%d0%be%20%d0%bd%d0%b0%20%d0%bf%d1%96%d0%b2%d0%b4%d0%bd%d1%96%20%d0%a3%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d0%b8_2007.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. O Averchev, H Fesenko., Analysis of economic aspects of buckwheat, panicum and rice growing SCIENTIFIC COLLECTION «INTERCONF» | № 2(35) 24 and production in central and eastern europe and Ukraine, Baltic Journal of Economic Studies 5 (5), 213-221